

Helsingfors

Delta och påverka!

Guide för elever och studerande i Helsingfors om möjligheterna att påverka.

#stopnyt-
kampanj

Soffor

Loppis

Picknick

Reparation av biljardbord

Earth Hour

Näsdag

Musikrast

Disco

Innehåll

1. Alla kan påverka.....	3
2. Vi inspireras tillsammans – alla hör till elev- eller studerandekåren!.....	4
3. Hur kan jag påverka?	7
4. Olika metoder och kanaler för att påverka – välj de som passar dig!.....	8
5. Vet andra vad ni vill jobba för?	11
Mer om ämnet.....	12

1. Alla kan påverka

Att delta och påverka hör till alla finska medborgares grundläggande rättigheter. Var och en kan påverka sin egen och näromgivningens framtid. I skolor och vid läroanstalter kan deltagande och påverkan i praktiken ske genom exempelvis skolmatsråd, miljögrupper, Krutbudgeten, ungdomsråd och mycket mer!

Inom sektorn för fostran och utbildning definieras delaktighet framför allt genom handlingar i vardagen, respekt för andra och interaktiv verksamhet. Att ta ansvar och delta i verksamhet och beslutsfattande i den egna miljön är centrala färdigheter för människan. Det är viktigt för alla att lära sig ta itu med saker, diskutera sina observationer och agera för att åtgärda brister.

Det är viktigt att öva på deltagande, aktivt medborgarskap och påverkning. Det är bra för eleverna och de studerande att lära sig förstå hur de genom eget agerande kan påverka sin omgivning. Genom att öva på att delta och påverka lär sig eleverna och de studerande att hitta sätt att påverka som passar dem och ta tag i missförhållanden. Att öva på att förstå och använda olika påverkningsskanaler samt delta i mångsidiga interaktionssituationer förbereder eleverna och de studerande på samarbete och agerande i samhället.

Utveckling av interaktionen och deltagandet är ett av Helsingfors stads strategiska mål för åren 2017–2021. Påverkning och delaktighet tas också upp i grunderna för grundskolans och gymnasiet läroplan samt i examensgrunderna för yrkesinstitutet Stadin ammatti- ja aikuisopisto. Genom deltagande och demokratisk verksamhet kan eleverna och de studerande växa upp till aktiva medborgare.

Syftet med denna guide är att åskådliggöra olika sätt att påverka samt att inspirera till att ta tag i saker och försöka förändra missförhållanden. Vi har alla en röst, och vi bör lära oss att använda den.

Inspirerande observationer om möjligheterna att delta och påverka i Helsingfors!

Inom sektorn för fostran och utbildning definieras delaktighet framför allt genom handlingar i vardagen, respekt för andra och interaktiv verksamhet.

2. Vi inspireras tillsammans – alla hör till elev- eller studerandekåren!

- ▶ Vad gör er läroanstalt unik?
- ▶ Vad borde utvecklas i läroanstaltens verksamhet?
- ▶ Hur kan ni främja gemenskapen och göra det bra och tryggt för alla?
- ▶ Hur ingriper man i mobbning och diskriminering vid er läroanstalt?
- ▶ Vilka rättigheter och skyldigheter har var och en på läroanstalten?
- ▶ Vad vill ni att elev- eller studerandekårens styrelse ska göra?

Elev- och studerandekårer

Alla elever och studerande i grundskolan, gymnasiet och yrkesskolor tillhör en elev- eller studerandekår. [Enligt lagen](#) måste skolan eller läroanstalten ta med eleverna eller de studerande i verksamheten och planeringen. Elev- eller studerandekårens verksamhet kan påverka såväl välbefinnandet för eleverna eller de studerande som läroanstaltens atmosfär, rutiner och evenemang. Elev- eller studerandekåren ska tillsammans med läroanstaltens personal se till att jämlikhet och jämställdhet främjas i praktiken.

Verksamhetens mål är att inspirera eleverna och de studerande att vara aktiva. Elev- och studerandekåren ger plats för elevernas och de studerandes röster. På så sätt kan de lyfta fram sina tankar och synpunkter.

Exempel på elev- och studerandekårsverksamhet

Elev- och studerandekårens styrelser

- ▶ Har ni gjort upp en årsplan för styrelsen utifrån elev- eller studerandekårens önskemål?
- ▶ Har ni pratat med rektorn och den handledande läraren om era önskemål kring samarbetet?
- ▶ Har ni planerat en målsättning för varje möte? Vet alla varför mötet ordnas?
- ▶ Är era möten öppna för elev- eller studerandekåren?
- ▶ Hinner ni diskutera ärenden i lugn och ro och utveckla verksamheten utifrån idéer?
- ▶ Kan styrelsens medlemmar delta i mötena på distans?
- ▶ Hur ser ni till att mötena har en trygg och god stämning, där man lyssnar på alla medlemmar?
- ▶ Hur samarbetar ni med finsk- och svenskspråkiga skolor eller med andra aktörer?
- ▶ Hur lyssnar man på elev- eller studerandekårsstyrelsen i läroanstaltens beslutsfattande (t.ex. vid anskaffning av böcker och material, planering av kurser och grundande av klubbar)

Elev- eller studerandekårens styrelse representerar elev- eller studerandekåren. De ska kartlägga vilka brister eleverna eller de studerande har identifierat och vilka förändringar de vill ha. Elev- och studerandekårens styrelser kan placera olika sätt att göra allas röster hörda. Läroanstaltens rektorer och handledare har en viktig roll som möjliggörare av verksamheten och i att ge utrymme för aktiva aktörer. Det är viktigt att styrelsen för fram elevernas eller de studerandes perspektiv i frågor som rör läroanstaltens verksamhet, och utbildningsanordnaren är skyldig att inkludera eleverna eller de studerande i planeringen och genomförandet av verksamheten.

Verksamheten blir mer öppen och inspirerande om alla elever eller studerande vet hur styrelsen väljs, vilket ansvar styrelsen har och hur man kan komma med i styrelsens verksamhet. För att säkerställa jämlikheten är det bra om varje klass eller årskurs har en representant i styrelsen. Det är också viktigt att styrelsemötena är regelbundna och välplanerade, samt att alla vet vad man vill uppnå med mötet. Vid mötena är det viktigt att ge tillräckligt med tid för idéer och diskussion.

Dokument om styrelsens verksamhet

Det är bra att göra upp följande dokument med tanke på transparensen och för att allt ska fungera bra.

Årsklocka

Årsklockan strukturerar verksamheten och visar på ett konkret sätt för elev- eller studerandekåren vad elev- eller studerandekårsstyrelsen tänker göra under året.

Ärendelista

Vid styrelsens möten används en ärendelista. Med hjälp av ärendelistan kan man förbereda sig inför mötet och se hur det kommer att framskrida.

Mötespromemoria

Mötespromemorian anger vad man diskuterat och beslutat på mötet.

Verksamhetsberättelse

Syftet med verksamhetsberättelsen är att i slutet av verksamhetsperioden bedöma elev- eller studerandekårens verksamhet och hur årsplanen har förverkligats.

3. Hur kan jag påverka?

- ▶ Vill du främja gemensamma frågor och utföra uppgifter för representation?
- ▶ Vill du ta tag i saker och utreda möjligheterna till förändring tillsammans med andra?

Det finns många sätt att påverka, som grovt kan delas in i representativ påverkan och direkt och deltagande påverkan.

Representativt påverkningsarbete är exempelvis ungdomsrådsverksamhet. Representativt påverkningsarbete sköts ofta av personer som utsetts genom val.

I direkt och deltagande påverkningsarbete kontaktar man den person eller aktör direkt vars agerande man vill förändra. Direkt och deltagande påverkningsarbete är ett bra sätt att ta ställning till sådant som man själv upplever som viktigt. En elev eller studerande som vill ha en förändring kan på olika sätt föra kampanj för att få upp frågan på beslutsfattarnas agenda, och sedan lyfta fram sina egna synpunkter på hur situationen kan förändras. Genom direkt och deltagande påverkningsarbete kan man själv lyfta fram olika utvecklingsbehov.

Exempel på representativt påverkningsarbete

- Elev- och studerandekårernas styrelser
- Elev- och studeranderepresentanter i olika arbetsgrupper
- Medlemskap i läroanstaltens direktion (grundskolor och gymnasier)
- Medlemskap i läroanstaltens ledningsgrupp (Yrkesinstitutet Stadin ammatti- ja aikuisopisto)
- Elev- eller studeranderepresentanter i föräldraföreningar
- Ungdomsrådsverksamhet

Exempel på direkt och deltagande påverkningsarbete

- Att kontakta en person som kan bidra till den önskade förändringen
- Stödelevverksamhet
- Tutorverksamhet
- Miljögrupper
- Motionsinstruktörer under rasterna
- Att påverka genom konsumtionsval
- Att föra kampanj
- Demonstrationer
- Debattartiklar

4. Olika metoder och kanaler för att påverka – välj de som passar dig!

Man kan påverka på många olika sätt och nivåer. På varje nivå finns olika sätt och kanaler för att påverka. I Helsingfors finns påverkningssystemet Krut, vars mål är att aktivera och inspirera elever och studerande att arbeta för sådant som är viktigt för dem. Målet med Krut-systemet är

att säkerställa att varje ungdom i Helsingfors får åtminstone en upplevelse av att påverka varje år. Det finns många sätt att påverka, och det är viktigt att var och en hittar sitt eget sätt att påverka och ta ställning.

**Regional
påverkning**

**Kommunal
påverkning**

**Nationell
påverkning**

**Internationell
påverkning**

Regional påverkning

Elev- och studerandekårer

Elev- eller studerandekåren består av skolans eller läroanstaltens elever eller studerande.

Elev- och studerandekårens styrelser

Eleverna eller de studerande röstar fram representanter till elev- eller studerandekårens styrelse.

Läroanstaltens grupper och team

Utifrån elevernas eller de studerandes förslag och aktivitet kan läroanstalten ha olika grupper och team, som arbetar för sådant som de tycker är viktigt. Eleverna eller de studerande kan också själva starta grupper för att åtgärda problem som de upptäckt. Det kan exempelvis vara fråga om miljöteam, skolmatsråd, välbefinnandegrupper, tutorverksamhet, ekostödpersoner eller kamratmedlare.

Krut-pengar

Krut-pengarna är ett årligt anslag reserverat för elev- och studerandekåren, som används för att utveckla gemenskapen eller förbättra studiemiljöns trivsel.

KrutBudgeten

De unga får varje år ge förslag på, rösta om och diskutera vilka fritidsaktiviteter och tjänster som ska ordnas för unga i Helsingfors.

Läroanstaltens egna evenemang och egen verksamhet

Läroanstalten kan ordna egna evenemang och verksamhet för delaktighet, såsom temadagar, evenemang och kampanjer.

Samarbete med företag och föreningar

Man kan samarbeta med lokala företag och föreningar.

Kommunal påverkning

Elev- och studerandekårsdagar

Elev- och studeranderepresentanterna samlas årligen för att dela erfarenheter och utveckla elev- eller studerandekårsverksamheten.

OmaStadi

Alla helsingforsare kan ge utvecklingsförslag för att förbättra stadens verksamhet. Genom OmaStadi kan alla över 12 år rösta, och på så sätt påverka beslut.

Helsingfors ungdomsråd

Ungdomsrådet, som väljs för två år i taget, ser till att de ungas röster blir hörda i stadens beslutsfattande. Alla helsingforsare i åldern 13–17 år kan kandidera och rösta i ungdomsrådsvalet.

Ungdomsinitiativ

Unga kan lämna in initiativ för utveckling av Helsingfors och förbättring av verksamheten.

Sponssi-understöd får 7-28-åringar

Grupper kan ansöka om och få understöd för att förverkliga egna idéer eller projekt.

Redaktionen De ungas röst

I De ungas röst får 13–19-åringar ta ställning och påverka samhällsfrågor via medierna.

Invånarinitiativ

Enligt kommunallagen kan varje invånare lämna in initiativ gällande kommunens verksamhet.

Församlingarna

Man kan delta i församlingarnas verksamhet och påverka hurdana tjänster som erbjuds för unga.

Nationell påverkning

Föreningsverksamhet

Genom föreningsverksamhet kan man främja viktiga frågor, såsom naturskydd.

Ungdomsparlamentet

I parlamentklubbarna för högstadieelever får man bekanta sig med samhället genom olika aktuella frågor och lära sig mer om hur unga kan delta och påverka. Vartannat år samlas ungdomsparlamentet i riksdagens plenum.

Kampanjer för direkt demokrati och påverkning i sociala medier

I en direkt demokrati har medborgarna makten, och alla har jämlika möjligheter att påverka samhället. Omröstningar är ett exempel på direkt demokrati. Genom sociala medier kan man föra kampanj eller ta ställning till sådant som man tycker är viktigt.

Internationell påverkning

Europeiska ungdomsparlamentet

Europeiska ungdomsparlamentet i Finland (EYP Finland) är en del av det internationella EYP-nätverket, som finns i 40 länder.

HundrED Youth Ambassadors

HundrED Youth Ambassadors är ett internationellt nätverk där unga kan dela med sig av innovationer och kunskap för att förbättra världen.

Organisationer

Många olika organisationer verkar också internationellt, såsom Fondo, Finlands FN-förbund, scouterna och Plan. Även utvecklingsorganisationer kan ha internationell ungdomsverksamhet.

Studerandeorganisationernas internationella samarbete

Många studerandeorganisationer bedriver internationellt samarbete.

Finländska representanter till vissa internationella möten

Ungdomssektorns takorganisation i Finland Allians väljer ut finländska representanter till FN:s och några andra internationella aktörers möten.

Utbytesorganisationer

Olika organisationer som ordnar elev- och studerandeutbyte (AFS, YFU, Rotary i Finland) ger möjlighet att uppleva olika kulturer.

5. Vet andra vad ni vill jobba för?

- ▶ Vilken är er målgrupp och hur når ni den?
- ▶ Är ert budskap tydligt, begripligt och minnesvärt?
- ▶ Vilka kommunikationskanaler kan ni använda för att få fram ert budskap?
- ▶ Har ni en kommunikationsplan?
- ▶ Hur använder ni sociala medier och videor?
- ▶ Hur kan ni kontakta stadens beslutsfattare?

Kommunikationen har en central roll i allt påverkningssarbete. Påverkning kan också definieras som kommunikation med målet att förändra andras uppfattningar om någonting. När man exempelvis informerar om elev- eller studerandekårens beslut är det viktigt att alla elever eller studerande får informationen. På så sätt blir besluten transparenta, och alla vet vad styrelsen har bestämt och varför.

I kommunikation måste man beakta tillgänglighetsaspekten. Budskapet ska vara tydligt och begripligt. Informationen ska vara lättillgänglig och aktuell. Kommunikationen ska inte heller vara diskriminerande. Man bör tänka på vilka ord man väljer. När man informerar ska man tänka på vad, hur, när och till vem man informerar. När man exempelvis ordnar ett evenemang behöver målgruppen i god tid få veta var och när evenemanget ordnas och vad det är för slags evenemang.

I kommunikationen kan man använda olika kanaler, såsom sociala medier, poddradio eller Youtube-videor. Man kan kontakta representanter för nationella och lokala medier. Kruts och Helsingfors stads kanaler kan också användas för att informera lokalt.

Mer om ämnet

Den finländska lagstiftningen innehåller bestämmelser om delaktighet.

- **Finlands grundlag**, 6 § 3 momentet stadgar att barn ska bemötas som jämlika individer och ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva.
- **I ungdomslagens** 8 § stadgas att unga ska få möjlighet att påverka behandlingen av ärenden som gäller ungdomsarbete och ungdomspolitik på lokal och regional nivå. Unga ska höras i frågor som berör dem.
- **I lagen om grundläggande utbildning**, 47 a § stadgas att utbildningsanordnaren ska främja alla elevers delaktighet och se till att alla elever har möjlighet att delta i skolans verksamhet och utveckling samt att de har möjlighet att uttrycka sin åsikt i frågor som gäller elevernas ställning. Eleverna ska ges möjlighet att delta i beredningen av läroplanen och de planer som hänför sig till den och i beredningen av skolans ordningsstadga. Skolan ska ha en elevkår som består av dess elever. Elevkåren kan vara gemensam för flera skolor.
- **I gymnasielagens** 33 § stadgas att utbildningsanordnaren ska främja alla studerandes delaktighet och se till att de studerande har möjlighet att delta i läroanstaltens verksamhet och uttrycka sina åsikter i frågor som rör deras ställning. De studerande ska ges möjlighet att delta i beredningen av läroplanen och de planer som hänför sig till den och i beredningen av skolans ordningsstadga. Studerandekårens uppgift är att främja samarbetet mellan de studerande, öka de studerandes påverkningssmöjligheter och delaktighet och utveckla samarbetet mellan de studerande och utbildningsanordnaren.
- **Enligt lagen om yrkesutbildning**, 106 §, ska utbildningsanordnaren säkerställa att de studerande har möjlighet att påverka utbildningsanordnarens i denna lag avsedda verksamhet och utvecklandet av den samt beslut som gäller de studerande och påverkar deras ställning. Utbildningsanordnarens olika läroanstalter kan också ha en gemensam studerandekår. Studerandekårens uppgift är att främja samarbetet mellan de studerande, öka de studerandes påverkningssmöjligheter och delaktighet och utveckla samarbetet mellan de studerande och utbildningsanordnaren. Utbildningsanordnaren ska utöver studerandekårsverksamheten även på annat sätt säkerställa de studerandes möjligheter att delta och påverka. Utbildningsanordnaren ska informera de studerande om vilka sätt de har att delta och påverka.

[531/2017 Lagen om yrkesutbildning.](#)

[10.8.2018/714 Gymnasielagen.](#)

[21.12.2016/1285 Ungdomslagen.](#)

[21.8.1998/628 Lagen om grundläggande utbildning.](#)

[11.6.1999/731 Finlands grundlag.](#)

Lästips:

Det europeiska ungdomsparlamentet i Finland <https://eypfinland.org/>

Fingo – finländska utvecklingsorganisationer <https://www.fingo.fi/>

Helsingfors stads understöd <https://www.hel.fi/kulttuurin-ja-vapaa-ajan-toimiala/sv/understod>

HundrED Youth Ambassadors <https://hundred.org/en/ambassadors>

Invånarinitiativ <https://www.kuntalaisaloite.fi/sv>

Grunderna för gymnasiets läroplan (2019) Utbildningsstyrelsen (2019).

[Grunderna för gymnasiets läroplan.](#)

Ungdomsparlamentet <https://www.eduskunta.fi/SV/NuortenEduskunta/NuortenParlamentti/Sidor/default.aspx>

De ungas röst-redaktionen <https://nuortenaani.munstadi.fi/>

Ungdomsrådet <https://ruuti.munstadi.fi/nuorisoneuvosto/>

Guide för handledare för elevkårsverksamhet https://opinkirjo.fi/wp-content/uploads/2019/01/oppilaskuntatoiminnan_ohjaajan_opas.pdf

Elevkårens verksamhet <https://www.omaoppilaskunta.fi>

Deltagande budgetering <https://omastadi.hel.fi>

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2014) Utbildningsstyrelsen (2014).

[Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.](#)

Plan International <https://plan.fi/>

Krut-initiativ inom Helsingfors stad <http://ruuti.munstadi.fi/aloitteet/>

Ungdomssektorns takorganisation i Finland Allians <https://www.alli.fi>

Finlands scouter <https://www.scout.fi/>

Rotary i Finland <https://rotary.fi/sv/rotary-framsida/>

Finlands FN-förbund <https://www.ykliitto.fi/>

Utbytesorganisationen AFS <https://www.afs.fi>

Youth for Understanding <https://yfu.fi>

Helsingfors